

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sermones uenerabilis magistri Nicolai de blony
decretoru[m] doctoris. capellani episcopi Bosnomensis.
ualde deseruientes populo. sed et clero utcu[m]q[ue]
docto eos digne legenti. predicanti. aut ...**

Nicolaus <de Plove>

Argentine, 22. XI. 1494 - 1495

De sancta Elisabeth.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31214

De sancta Elisabeth

admirantes. et quantum pualet infirmitas cordis talibus cogitationibus interesse. **S**eptimo ad huc aliquid sancti erigitur visum suum. contemplationem suam quantum huiusmodi fragilitati possibile est in ipso deum dirigentes. Ad quod faciendum et si interdum admittatur rarissime tamen fit. Et huiusmodi ipsum ad punctum acciderit viri sanctissimi et perfectissimi. nec tamen adhuc visionem diuine essentie pringunt. inter ta illud **Joh. j.** Deum non vidit vultus. Nequaquam tamen veritas presens que referunt deum se vidisse male dicitur. **vt Jacob Bern. xxxij.** Vidi dominum facie ad faciem. et salua facta est anima mea. et **Joh. xlvj.** Auditu auris audivi te. non cauit oculum meum videt te. Et **Isaias. vi.** Vidi dominum sedentem super solium excelsum. Hac pronuntia **Greg.** declarat per distinctionem duarum. Quid est quod presens veritas testamini deum se vidisse testati sunt. cum tamen **Joh.** dicat Deum non vidit vultus. nisi hoc patenter datur intelligi. quod quantum huiusmodi mortali liter vivitur videri per quasdam ymagines deum potest. sed secundum naturam sue speciei videri non potest. Anima enim afflata per gratiam spiritus sancti per figuram quod deum videt. sed ad ipsam ymaginem essentie non pringunt. **Hinc Bern.** Quicquid dei visionem fructibus impartit. speculum est et enigma tamen distans a futura vita quantum a veritate fides. tempus ab eternitate. et adhuc breviter et rapitum sanctis procedit quantum per modum stille quod modicitatem significat. **Ista tamen visionem facti dei quantum sunt humana fragilitas in huius modo fideliter insistent. et deum in se et in effectibus suis videre fatigant. donec ipso favente per gratiam veniant ad gloriam. Isti exercitio insistent sanctus **Bartolomeus** iugiter. de quo thema positum. veritas.**

De sancta Elisabeth. I

Sermo XLVIII

Consideravit semitas domus sue et panem ociosum non comedit. **Prone. vlt.** **Ista** sibi assumptum ad laudem et gloriam sancte Elisabeth. In quibus eius perfectio a duobus commendatur. Primo a suemeticis discussione studiosa. ibi. Consideravit semitas domus sue. i. morum interiores mentis sue. Secundo ab eius operatio per ociosa. ibi. et panem ociosum non comedit. Circa primum sciendum quod quilibet homo iustus diligenter debet considerare omnes semitas. i. omnes cogitationes et affectiones mentis sue. ne in eis aliquid erumpat quod oculos diuine maiestatis offendat. Ad hanc considerationem inducit **Dugo di.** Diligenter attende quantum

perfectis vel quantum deficiis. qualis sis in moribus et qualis in affectionibus. Redi ergo ad cor tuum. et diligenter et subtiliter discute teipsum. **C**onsidera quod agis. quomodo vivis. et quomodo tendis. **E**t cum totum interius et exterius huiusmodi statum et habitum quantum possibile est plene cognoveris. non solum qualis sis. sed etiam qualis esse debeas tunc de cognitione tui poteris subleuari ad contemplationem dei. **P**recipuum enim et principale speculum ad videndum deum est animus intuitus seipsum. **I**ta considerationem et discussionem mentis beata Elisabeth quotidie frequentabat. **F**ecit enim sicut **Seneca** refert de suo ocio. Qui cum omni die se ad nocturnam quietem receperisset interrogavit animum suum. Quid boni hodie pegisti. quod mali hodie perfectisti. cui vicio resististi. qua parte in virtutibus perfectisti. **P**otest autem dici quod hec consideratio debet esse tripartita. Primo quod homo consideret defectus suos preteritos ut corrigantur. **Q**uod beatus **Bernardus di.** Consideret anima maculas suas ut inde doleat. dolens luceat. lugens deo placeat. et sibi placens audiat. **E**cce tu pulchra es amica mea. ecce tu pulchra et macula non est in te. **I**stud verbum primum competit beate Elisabeth. cuius pulchritudo bis invenitur. quia non solum fuit pulchra interiori mentis affectu. sed etiam in interiori conversatione. **I**ta quod exempla sancte conversationis et edificationis omnibus eam inventibus reliquit. **S**ecundo homo consideret affectiones suas presentes ut dirigantur. **A**d quod iter hortatur **Bernardus di.** A te tua consideratio incipiat nec te neglecto in alia te extendas. Quid enim prodest si noveris omnes vires herbarum. cursum fidei etc. sed te nescieris. **E**ris sicut edificata sine fundamento. ruina enim facis non struaturam. **N**am quicquid destruxeris extra te ipsum. hoc ut ipse dicit erit tanquam pulvis qui vento dissipatur. **E**t subdit. Non solum autem consideratio tua a te incipiat sed etiam in te finitur. ut quicquid considerationi tue se offerat ad ad tuam salutem non pertinet si noveris respiciendum. **T**ertio homo consideret defectus futuros in quibus propria infirmitate labi possit. ut caueant. **A**ugustinus. Magis cogitare debet homo quid sibi delictum quod sibi assit. Quod habes caue ne perdas. Quod non habes conare ut assequaris. **S**emp cogitare debes quod sis minor in meritis et non maior. **S**i enim cogitas quantum alium precessisti time elationem. **S**i cogitas quantum tibi deest inge-

misce. et cū ingemis a delicto curaris. et cū hūiliaris p̄ficiis. **B** Et nota dicit Lryf. q̄ cōsideratio sui parit homini quā dripticū fructū. Primo causas hūilitatem sui. **U** Breg. Dagne hūilitatē radio sua opa illustrat q̄ alioz bona subtiliter pensat. Tandiu em̄ pctā sua q̄ nosse et flere debet ignorat q̄ dū alioz defectū curioso cōsiderat. Secōdo inducit charitatē xp̄i. Et h̄ em̄ q̄ ppriā fragilitatē agnoscat necessitati p̄mi libēter subuenit. Tertio inducit p̄tem p̄mū mūdi. q̄ ex cōsideratōe pprie nobilitatē et magnitudine celestis p̄emū ad qd̄ bono factus est. omnia transitoriavelut stercoza arbitrat. Quarto inducit amorem dei quia dū hō cōsiderat q̄ deū eū tantū p̄cū est maue q̄ p̄ ip̄o incarnari et mori voluit. in amore diuino merito inardescit. Et hoc q̄ ad p̄mum. **L** Dicit secundo q̄ beata Elisabeth commendat ab eō fruosa opatione cū sequit̄ et panem ociosa nō comedit. Est aut̄ triplex panis scz̄ materialis doctrinal̄ et sacramental̄. Et quēlibz̄ illoz brā Elisabeth ociosa nō cōedit. Et h̄ et codē caplo colligit̄ in s̄bis epl̄e vbi d̄r. Quēsiuit lanā et linū. et opata est p̄silio manū suaz. scz̄ vestiendo paupes. et puidēdo de eoz indigentis. Etā p̄ linū qd̄ p̄ multas occupatiōes ad candorē deducit p̄nt̄ intelligi opa p̄nie puta vigiliē. orōnes. et abstinētiē. q̄b̄ caro mortificat̄ et mens ad candorē puritatē deducit. In istis oibz̄ fuit brā Elisabeth multum sollicita et foris. vt̄ idem sapiēs declarat di. Panū suū misit ad fortia. i. p̄dicis opibz̄ fortiter insistebat. Et digiti ei⁹. id est affectiones et cogitatiōes apprehendit̄ sum. scz̄ vt̄ de lana et lino fila faceret. et vestes texeret q̄b̄ paupes corp̄aliter vestiret. et etiā mentē sp̄ualiter adornaret. Nam brā Elisabeth de lana agni. i. de exemplis et vita xp̄i. de lino interne puritatis sibi vestem texuit. de q̄ ibidē d̄r. Fortitudo et decor indumentū ei⁹. **S**z̄ h̄ notabiliter aduertēdū est. q̄ q̄nto mulier est fortior et sedet altius tanto filium trahit longius. Sic mēs beate Elisabeth q̄nto magis a terrenis eleuabatur tanto limpidius diuinā veritatē cōtemplabat̄ et feruentius amore diuino accendebat̄. Secōdo panem doctrinale nō comedit ociose sed potius operose. quia veritatē vite quā audiendo didicit vel meditando per boni operis exercitiū et boni ex-

empli euidentiaz euidenter ostendit. De h̄ congrue potest intelligi quod scribit̄ ibidē Sindonē fecit et vendidit. et cingulum tradidit chananeo. Per sindonē que de subtribus filis contexit̄ potest intelligi aggregatio bonoz̄ exemploz̄ et sacroz̄ verborū vel opoz̄ quibz̄ beata Elisabeth cōfecit panem. mentē confortantem. quo seipsam et alios reficiebat. Predicatā autē sindonē vendidit. quia per bona opera eternā mercedem mercata est. Et cingulū tradidit chananeo. Chananeus interpretatur p̄uersus. et significatur illi q̄ per eius exempla ad bonum statum sunt cōuersi. Illis tradidit cingulū continentie. quo mens retrahitur a noxijs cogitationibz̄ carnalis cōcupiscentie. Et cingulum iusticie quo affectus ab inordinato amore retrahitur. et sic de alijs. Tertio beata Elisabeth panem sacramentalem etiā nō comedit ociose. sed virtuose et operose. quia ad sacramentū eucharistie non cum tepiditate et desidia accessit. sicut p̄och̄ dolor multi faciunt. sed ad eius perceptionē se cum magno seruoze charitatis cum summa deuorōne et mentis puritate studiose preparauit. Et ideo per h̄ triplicē fructuz̄ percepit. qui solet dono diuini muneris digne cōmunicantibz̄ euenire. Hoc em̄ sacramentū accedentē confortat in virtuose operatione. mentē subleuat in diuina cōtemplatione. cor accendit in celestium bonoz̄ desideratione. Et ista tria figurantur per hoc q̄ Delyas i fortitudine panis cinericeo quo monitū angeli in deserto degustato. quadraginta diebz̄ et noctibz̄ ambulauit vsq̄ ad montē domini. Tunc em̄ homo in fortitudine cibi illius ambulat. quādo virtute huius sacramenti in bonis actibz̄ laborare non cessat. Tūc autē mens ad montē dei orez̄ perducit. quādo mēs per cōtemplationē ad celestia desideria virtute huius sacramenti subleuat̄. Et d̄r stetit in ostio z̄c. Tunc autē stat in ostio spe luncē quādo per feruidū amoris desiderium vult liberari a nexibz̄ corporis et feruenter appetit puenire ad regnum eterne beatitudinis.

De sancta Elisabeth. II

Sermo. XLIX.

FORTITUDO ET DECOR
indumentū eius. et ridebit in die

De sancta Elisabeth

novissimo. Proverb. vltimo. In his vrbis
beata Elisabeth a duobus commendat. Pri-
mo ab vbertate sue virtuose perfectionis
quā habuit in via. ibi. Fortitudo et decor
indumentū eius. Secundo a sublimitate
vite gloriose quāz nunc possidet in patria.
ibi. et ridebit in die novissimo. **¶**
Circa primum est sciendū qd vbertas sue
virtuose perfectionis convenienter designa-
tur per fortitudinē et decorē indumenti.
quia perfectō virtuosa quā mens ornatur
consistit in fortitudine amoris et in decore
omnis virtutis. In tali autēz ornatu refu-
get triplex decor. scz incipientiū. proficien-
tium. et perfectozū. Incipientiū consistit
in innocētie recuperatione. Proficientiū
in virtuali augmēto et progessione. Sed
perfectozū in perfecta christi imitatione.
Primo ergo decor incipientiū consistit in
innocētie recuperatione. Dec autēz recu-
peratur per penitentiā. que sū Augu. pec-
cata diluit. et angelice felicitatis consortes
facit. Nec solū penitentiā recuperat inno-
centiā sed quādoqz etiā per penitentiā re-
surgit homo ad maiore grām. vt dicit Am-
brosius de sancto Petro. Fidelior factus
est Petrus postqz fidem se perdidisse dese-
uit. grāqz sic maiore gratiam reperit qz ami-
sit. Qualiter autē agenda sit penitentiā do-
cet Ambrosius in libro de Ioseph dicens.
Qui penitentiā agit paratus debet esse ad
opprobria perferēda et ad iniurias subeun-
das. nec cōmoueri si quis ei peccati sui cri-
men obijcit. De quo et Bernhardus dicit.
Ad agendā penitentiā nulla austeritas te
deterreat. quia nō sunt cōdigie passiones
huius tempis ad preteritā culpā que inde
remittit. nō ad presentis consolatiōis gra-
tiam que inde immittit. nō ad futurā glo-
riam que inde promittit. Et talem penitē-
tiam beata Elisabeth cōtinuauit. et sic de-
corem perfecte innocētie consecuta fuit.
Quod patet per hoc. Nam pfecta innocen-
tia vt dicit Origenes tres habet pedisseqz
Prima est fama celebris et illesa que nasci-
tur ex detestatione peccati. Unde Origenes.
Ad recuperandā famā lesam nihil adeo effi-
cax puto qz illō perfecte horrere per quod
maxime cōtingit famā maculari. Per hoc
em̄ fit regressio ad bonum. et. Secunda
pedissequa est secūra et suavis conscientia
que etiā nascitur ex dolore peccati. Unde

Origenes. Quāto magis pars sensitua pro
peccato cōmissio in se vim doloris excipit.
tanto locundius in se ratio tota dulcescit.
Sicut ergo semp plūmit seua perturbata
p̄scientia. sic econtra secūra mens est qua
si iuge conuiuiū. Ex hoc etiā patet qd vbi ē
innocētia ibi necessario est suavis p̄scia.
Tertia pedissequa est pudica p̄cūdia. Unde
Origenes. Impudice verecūdie tanqz pesti-
me proliis pestilētie mater est consuetudo
peccandi. Quod em̄ frequēter male cōmī-
titur eo credid cōmitti decentius qd frequē-
tius. Sed sancte innocētie se sociat nobi-
lis verecūdia. in qua p̄ totam innocētis
faciem fit rubra p̄fusio de peccato alieno.
Et hāc pedissequā gignit in nobis pudor
cōfessionis. Propter istum ergo decorē
innocētie beata Elisabeth et quelibet mēs
deuota sit amabilis diuine maiestati iuxta
illud ps. Et concupiscet rex decorē tuū.
Secūdo beata Elisabeth fuit induta de-
core proficientiū qui cōsistit etiā in tribus
viciis in forti tēptationū lucratiōe. In con-
tinuo pficiēdi desiderio sine interruptio-
ne. Et in fernido bonozū operū exeritati-
one. De pmo sciendū qd ipsi pficientes pre-
cipue sustinent triplices tēptatiōes. Pri-
mo vagarum cogitationū. quibus ipsi ad
uerfariū peccata preterita ad memoriā
reducit. Secūdo titillationez inordinati
amoris. quia hostis antiquus per nihil ali-
ud plus impedit progressum virtutis qz p
immissionē inordinati amoris. Tertio pa-
tium diffidentia virtuose continuationis.
quia timent qd in rigore incepto perferera-
re nō possint. Et his tribus tēptatiōibz
beata Elisabeth vigorose restitit. quia ipa
p̄sentia domini iugiter cōcupiuit. et mens
eius diuino amore perfecte succensa fuit.
Iugēqz p̄seuerantiā in bono virtutis tenuit
Ipsa figuratur per Judith de qua legitur
qd triplici ornatu vsa fuit contra Holofer-
nem. Ipsa nāqz discriminauit crinē capitis
sui et posuit mitrā super caput suū et acce-
pit sandalia in pedibus. et annulos in digi-
tis suis. Judith. c. Per mitrā intelligitur
anīmi stabilitas qua vage cogitationes p̄-
hibentur sicut pueri per mitrā cōstringun-
tur. Per sandalia in pedibz significat sine-
rus affectus diuini amoris. qui prohibet
amorem adulterinū. Per annulū qui por-
tatur in signum constantie ad sponsam de-

signat fiducia et mentis robur in bono con-
cepto perseverandi. et. Secundo desiderium proficiendi in hoc attendit quod homo fervido conatu semper ad meliora nititur. nihil reputans ea quae iam habet respectu horum. exemplo apostoli qui dicit. *Que retro sunt obliuiscens. ad anteriora me extendens.* et. Quia dicit Cassiodorus. *Ibi bonum incidit in deficienti periculum ubi proficiendi deponit appetitum.* Ideo Augustinus. *Suma perfectio christiane religionis est ut quantumcumque homo in hac vita proficiat semper sibi putet superesse quod querit.* Hoc autem fervidum desiderium habuit beata Elisabeth. *Non ite figurat per Judith de qua ubi super legitur quod habuit sandalia in pedibus. Sandalia sunt inferius clausa ne pes terram contingat. et superius aperta. et significat affectum proficientis. qui debet esse inferius clausus ne attendat ad ea quae bene gessit. Sed aperit superius quantum ad proficiendi desiderium. De tali processu virtuali dicit Lanticoz. vij. *Impulsi sunt gressus tui in calciamenti tuis filia principis. Filia principis est anima diuina ymagine insignita. cuius gressus in processu virtutis sunt pulcri et diuini oculis grati. Sed dicunt fieri in calciamenti. i. affectibus virtutum decore ornatis. Tertio attenditur desiderium proficiendi in exercitio virtuosorum operum. Hoc autem exercitium non est vniiforme. sed variat secundum varios status et conditiones hominum. et secundum varietatem donorum que deus a deo recipit. Nam ille qui accepit a deo quosdam talenta. id est quosdam dona gratuita tenet se exercitare in omnibus. Et de ipsis donis et eorum lucris tenet deo reddere rationem. Ad quod non tenetur ille qui solus duo talenta acceperat. et. ut patet *Mat. xxv. Beata ergo Elisabeth secundum omnem suam virtutem omni tempore in bonis actibus se exercitavit. Tertio beata Elisabeth fuit indurata decore perfectorum. Qui consistit in perfecta christi imitatione primo. Sicut enim christus pro perfecta paupertate omnibus renunciauit. Sic tales imitatores christum in hoc sunt in statu perfectorum. Dicit namque saluator *Luc. xiiij. Nisi quis renouauerit omnibus quae possidet non potest meus esse discipulus. In hoc exemplo beata Elisabeth christum secuta est. quia pro christum omnibus diuitiis et honoribus renouauerit. Secundo consistit in sui ipsius perfecta derelictione. Non enim perfectus etiam de seipsum derelinquit. sed quantum ad propriam complacentiam et amorem naturalem quem habet ad seipsum. ita quod homo nec seipsum diligat nec etiam us****

illis actibus deuotus quos deus in ipso operatur aliquid complacentiam habeat. propter se. sed propter honorem dei. *In hoc actu etiam beata Elisabeth secuta fuit. quia pure omnes actiones suas in dei honorem ordinauit. Tertio consistit in mentis ad deum perfecta subleuatione. Sic enim mens christi fuit in perfecta unione ad deum iugiter sublimata. sic tales debent habere primum desiderium ad deum quantum sinit eos humana fragilitas. Debent enim sapere ea que sursum sunt. et non ea quae sunt super terram. Et hoc recte non sibi viuunt sed deo. *De hoc decore dicit *Job. xxvi. Spiritus domini ornauit celos. Nam sic celi primum manent circa terram. et tunc terram nunquam tangunt nec contingunt. sic iste mentes licet presentem circa carnem quantum ad inhabitationem et nature sustentationem. carnem tamen et terrena non contingunt pro sensum et delectationem. Et hoc fit propter eorum mentalem abstractionem. Sic enim abstrahunt et sublimantur iam non in terra sed in celo uersari uideant. Hanc sublimationem etiam habuit beata Elisabeth. ita quod dicere possit cum apostolo. *Non uersatio in celis est. Et sic per ueritas sue perfectionis quam habuit in uia. Secundo describitur quantum ad sublimitatem glorie retributionis quam nunc possidet in patria. cum subdit. et retribuit in die nouissimo. scilicet quantum deus perfectam retributionem dabit unicuique secundum opera sua bona uel mala. ibi cum electus dei retributionem accipiet. Et tale acquisiuit sibi beata Elisabeth pro fortitudine patientie. pro opera misericordie et iusticie. Ipsa enim diuina precepta fideliter obseruabat et seipsum in operibus misericordie iugiter exercebat. ita quod de ea legitur hodie in epistola. *Accurrit fortitudine lumbos suos. et roborauit brachium suum. scilicet seipsum in operibus patientie. misericordie et iusticie uiriliter et fortiter exercebat. Et ideo merito gaudebit et ridebit in die nouissimo. et. scilicet quantum dicit saluator. *Uenite benedicti. et.******

De sancta Katherina
Sermo. L.

Nec est uirgo sapi-
bens quam dominus vigilantem inuenit
Hec sunt serba ecclesie que leguntur de uirgine in matutinali officio. Et beata ueniunt beate Katherine atque in eius laudibus assumunt. In ipsis namque a triplici progatiua commendat. scilicet a carnis incorruptione. a uic illiustratione. et operum circumspectione. Primum ibi